

FAKULTATIVNI PREDMET

NAZIV PREDMETNOG PROGRAMA

PROIZVODNJA ZDRAVE HRANE I LJEKOVITOG BILJA-NIVO-1

Fakultativni predmet Proizvodnja zdrave hrane i ljekovitog bilja izučava se u 5. razredu s jednim časom sedmično.

O PREDMETU

U nastavi predmeta naglasak je na značaju, upotrebi i zaštiti ljekovitog bilja i zdrave hrane. Predmet je najbolje izučavati kroz rad na terenu, u grupama—što ovaj program i predviđa, na primjer:

- terenski rad: sakupljanje ljekovitog bilja;
- sakupljanje informacija preko interneta, časopisa, knjiga;
- sakupljanje informacija o zdravoj hrani i ljekovitom bilju i od ljudi koji se njime bave;
- uočavanje antropološkog uticaja na promjene u prirodi;
- razvijanje kod učenika ekološkog i biološkog mišljenja sa ciljem očuvanja i racionalnog korištenja zdrave hrane i ljekovitog bilja;
- razvijanje svijesti i odgovornosti za životnu sredinu;
- realizovanje uz naizmjenično smjenjivanje teorijskog usvajanja znanja sa raznovrsnim metodama učenja - samostalno, timski i eksperimentalno;
- umijeće pravilnog korišćenja zdrave hrane i ljekovitog bilja neophodnog čovjeku u svakodnevnom životu;
- podsticanje kod učenika radoznalosti, samostalnosti, želje za otkrivanjem novoga te dalje razvijanje interesovanja za biološke oblasti.

Broj časova po temama i oblicima nastave

Razred	Oblici nastave	
	Teorijski i dr. oblici nastave za sve učenike u obrazovnoj grupi	Vježbe i dr. oblici nastave kod kojih se obrazovna grupa dijeli na više manjih grupa
5.	15	20
Ukupno	15	20

OPŠTI CILJEVI

Učenici će:

- terenski rad: sakupljanje ljekovitog bilja;
- sakupljanje informacija preko interneta, časopisa, knjiga
- razviti sposobnost posmatranja i pravilnog sakupljanja ljekovitog bilja;
- razviti sposobnost prepoznavanja zdrave hrane;
- osposobljavati se za samostalan i grupni rad;
- čuvati harmoniju i ravnotežu u prirodi;
- shvatiti odnos bića i sredine i odgovornost za zaštitu i očuvanje prirode;
- razviti stavove o zaštiti i značaju ljekovitog bilja;
- razviti stavove o proizvodnji i značaju zdrave hrane;
- razviti sposobnost za uočavanje i razumijevanje ekoloških problema;
- shvatiti zdravstveni značaj ljekovitog bilja;
- razumjeti značaj zdrave hrane za zdravlje;
- razviti odgovoran odnos prema ljekovitom bilju i aktivno učestvovati u njegovoj zaštiti;

- razviti želje i sposobnosti za samostalno obrazovanje korištenjem različitih izvora znanja: enciklopedija, interneta, časopisa i dr.;
- razviti svijest o sopstvenim znanjima i sposobnostima i mogućnostima koje pruža ova oblast;
- zauzeti pozitivan stav prema ljekovitom bilju;
- podsticanje razvoja pozitivnih stavova prema zdravim životnim stilovima, kao uslovima očuvanja i unapređenja sopstvenog zdravlja, zdravlja drugih osoba i okoline;
- omogućavanje učenicima/ama da u školskom okruženju primjenjuju stečena znanja i vještine kao podsticaj razvoju svijesti prema pravima i ličnoj odgovornosti za sopstveno zdravlje, zdravlje drugih osoba i konstruktivnom odnosu prema prirodnoj okolini u kojoj će se osjećati zdravo i bezbjedno;

ISHODI:

Učenik će:

- prepoznati različite tipove zemljišta;
- razviti odgovoran odnos prema predmetu, zdravlju i ljekovitom bilju;
- prepoznaje spratove šume;
- povezati različite životne stilove sa zdravljem;
- diskutovati o dobrim i lošim životnim stilovima;
- prepoznati faktore rizika koji utiču na zdravlje;
- prepoznati uzroke loše prehrane koji utiču na poremećaj zdravlja;
- prepoznati uzroke loše prehrane koji utiču na poremećaj zdravlja;
- pokazati konstantnu brigu za svoje zdravlje i pravilnu prehranu;
- opisati uslove života u šumi;
- indentifikovati ,ljekovito, aromatično i medonosno bilje.
- usvojiti pozitivan stav o važnosti korištenja i očuvanja ljekovitog, aromatičnog i medonosnog bilja;
- praviti herbarij;
- razlikovati koji se dijelovi biljaka koriste za pravljenje čajeva, melema...
- povezuje dijelove biljaka sa ljekovitim svojstvima
- analizirati postupke pravljenja čaja,melema...
- izraditi kalendar branja biljaka;
- razviti odgovoran odnos prema očuvanju šume.

SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETA-NIVO 1

Sadržaj	Odgojno – obrazovni ciljevi		
	Znanja	Sposobnosti	Vrijednosti, stavovi, ponašanja
1. Proizvodnja zdrave hrane, ljekovitog bilja i faktori za razvoj biljaka (3+1)	Učenici će: - nabrojati osnovne tipove zemljišta - objasniti orijentaciju u šumi - diskutirati o uslovima života u šumi; - definirati spratovnost šume	Učenici će: - posmatrati životne uvjete u šumi - prepoznati značaj uticaja svjetlosti na biljke - prepoznati različite tipove zemljišta - prepoznaje spratove šume	Učenici će: - razviti odgovoran odnos prema predmetu, zdravlju i ljekovitom bilju - razviti odgovoran odnos prema životnoj sredini.
2. Pojam zdravlja i zdrav životni stil (2+2)	- definirati pojam zdravlja - povezati različite životne stilove sa zdravljem - povezati rekreaciju i sport sa zdravim životom	- otkriti informacije o zdravlju - diskutovati o dobrim i lošim životnim stilovima - demonstrirati različite vježbe	- prepoznati faktore rizika koji utiču na zdravlje - dati primjere svojih dobrih i loših životnih navika - praktikovati svakodnevnu tjelovježbu
3. Proizvodnja zdrave hrane i pravilna ishrana (4+2)	- nabrajati načine proizvodnje hrane - definirati pojam zdrave ishrane - objasniti vezu između ishrane i zdravlja - predlagati pravilan dnevni jelovnik (školski)	- demonstrirati na primjeru način proizvodnje zdrave hrane (školski vrt, saksija..) - slušati izlaganje o zdravoj ishrani - prepoznati uzroke loše prehrane koji utiču na poremećaj zdravlja	- pokazati konstantnu brigu za svoje zdravlje i pravilnu prehranu (gojaznost, neuhranjenost)

4.Ljekovito, aromatično i medonosno bilje -šume (7+4)	-opisati uslove života u šumi - orjentisati se u šumi - prepoznati spratovnost šume - indentifikovati ,ljekovito, aromatično i medonosno bilje. - opisati, pravilno sakupljati i herbarizirati bilje.	- prepoznati klimatske faktore šume - sakupljati ljekovito, aromatično i medonosno bilje šume. - vršiti klasifikaciju biljaka - praviti herbarij	- razviti pozitivan odnos prema šumi - razviti pozitivan odnos prema ljekovitom, aromatičnom i medonosnom bilju - usvojiti pozitivan stav o važnosti korištenja i očuvanja ljekovitog, aromatičnog i medonosnog bilja
5.Primjena, značaj i zaštita ljekovitog bilja i zdravlje (6+4)	- razlikovati koji se dijelovi biljaka koriste za pravljenje čajeva, melema... - znati vrijeme branja i način sušenja - imenovati medonosne biljke - planirati vrijeme branja biljaka - povezivati dijelove biljaka sa ljekovitim svojstvima	- analizirati postupke pravljenja čaja,melema.... - izraditi kalendar branja biljaka - praviti herbarijum - raditi panoe na temu šumskog ljekovitog bilja - prepoznati mjere zaštite; - prikupljati informacije o ugroženim vrstama;	- razviti odgovoran odnos prema ljekovitom bilju - prepoznati značaj ljekovitog bilja šume - podržavati primjenu ljekovitog bilja - razviti odgovoran odnos prema očuvanju šume

DIDAKTIČKE PREPORUKE NASTAVNIKU

Da:

- organizuje grupe za terenski rad radi posmatranja, razvrstavanja i prepoznavanja ljekovitog bilja u datoj sredini;
- organizuje odlazak na lokacije bogate ljekovitim biljkama;
- daje uputstva učenicima za detaljno posmatranje u prirodi;
- organizuje prikupljanje biljaka i izrade herbarijuma radi prepoznavanja ljekovitih biljaka;
- obogaćuje sadržaj nastavne teme prirodnim materijalom;
- prikazuje film (zaštita ljekovitog bilja, pravilna ishrana, zdravi stilovi života...);
- pokazuje fotografije ugroženih vrsta;
- podstiče učenike da pronalaze i koriste različite izvore informacija – internet, knjige, časopisi itd.;
- pomaže učenicima da povežu prethodna znanja i iskustva s novostecenim i upućuje na praktičnu primjenu u svakodnevnom životu;
- podstiče učenike na inicijativu, kreativnost u pokušajima da samostalno objasne uzrok i posljedice čovjekovog djelovanja na prirodu;
- naglašava međuzavisnost prirode i čovjeka;
- organizuje tribinu ili okrugli sto na zadatu temu (prezentovanje rezultata istraživanja);

Nastavniku se preporučuje orijentacioni broj časova po nastavnim temama i sadržajima koje treba obraditi. Ciljevi nastave dati su tabelarno i razvrstani po sadržajima. Ostvarujemo ih kroz aktivnosti učenika. Aktivnosti mogu istovremeno ostvariti više ciljeva, a isto tako jedan cilj može se ostvariti preko više različitih aktivnosti.

Nastavnik može sadržaje izbornog predmeta korelirati sa:

- Hemijom: oksidi, kiseline, baze i soli;
- Biologija s ekologijom: osnovni pojmovi ekologije.
- Geografijom: sastav i tip tla i orografski faktori.

Sloboda i kreativnost nastavnika ispoljavaće se kroz samostalno planiranje i određivanje tipova časova, izbora nastavnih metoda i oblika rada, izbora nastavnih sredstava i aktivnosti za svaku nastavnu temu.

Primjeri aktivnosti su prijedlozi, a nastavnik može upotrijebiti i druge načine za ostvarivanje ciljeva.

NAČINI PROVJERAVANJA I OCJENJIVANJA ZNANJA UČENIKA/CE

Ocjenom se vrednuje:

- učestvovanje u radu grupe;
- planiranje, sakupljanje informacija, rješavanje problema i rezultati rada;
- kvalitet rada, njegova jedinstvenost i iskorišćenost vremena;
- koliko je učenik upoznao sadržaje predmeta i u kojoj mjeri je njima ovladao.

Provjeravanje znanja treba da obuhvata: usmeni odgovor, testiranje i ocjenjivanje terenskog rada, odnosno vježbi.

RESURSI ZA REALIZACIJU

Za izvođenje nastave predmeta Proizvodnja zdrave hrane i ljekovitog bilja, škola treba da ima odgovarajuće opremljen kabinet biologije i kompjutersku učionicu s instaliranim internetom i predviđeno vrijeme godišnjeg plana i programa (GPP) za realizaciju terenskog rada..

Kabinet biologije trebalo bi da ima pomoćni kabinet, gdje bi se mogli ostavljati prikupljeni materijali učenika.

LITERATURA

Preporuka za korištenje:

1. Tašić, V.: Pčele i cvijeće Potarja, Kulturno-prosvjetna zajednica, Podgorica (1998);
2. Lakušić, R., Milojević, B.: Ljekovito bilje na planinama Prokletija, Komova i Bjelasice, Tokovi, Berane (1972);
3. Lakušić, R.: Planinske biljke, Svjetlost, OOUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo (1982);
4. Živković, N.: Biljarica, Kreativna radionica, Kruševac (1999);
5. Matanović, V., Matović, M.: Škola u prirodi, Šuma i livade, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd (1997);
6. Treben, M.: Zdravlje iz Božije apoteke, Milan Šikoparija i Mirjan Furlan, Novi Sad (1997);
7. Starovlah, M., Starovlah, J.: Ekскурzija kroz Crnu Goru, Prosvjetni rad, Podgorica (2000);
8. Šilić, Č.: Endemične biljke, Svjetlost, OOUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo (1984);
9. Šilić, Č.: Šumske zeljaste biljke, Svjetlost, OOUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd (1983).

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA

Nastavnik je osposobljen da predaje predmet Proizvodnja zdrave hrane i ljekovitog bilja ako je završio:

- četverogodišnji studij biologije i kemije- diplomirani profesor biologije i kemije;
- četverogodišnji studij biologije- diplomirani profesor biologije;
- dvogodišnji studij biologije i kemije – nastavnik biologije i kemije;
- četverogodišnji studij edukacija u biologiji- bachelor biologije(240 ECTS).